

Spoštovane občanke in občani, dragi gostje, cenjeni navzoči, župan, podžupan spoštovani soborci, predstavniki domoljubnih in veteranskih organizacij

V čast mi je, da vas lahko nocoj nagovorim, kot predstavnik tiste generacije Slovenk in Slovencev, ki je zadnja s puško v rokah stopila v bran naše domovine Republike Slovenije. Mnogi pred nami, so se borili za obstoj slovenskega naroda. V različnih zgodovinskih obdobjih so na branik domovine stopili številni vojskovodje, posvetni, in velikokrat, ne pa vedno, tudi cerkveni dostojanstveniki, izobraženci in povsem preprosti ljudje. Začutili so glas in poziv domovine za upor, ali za sprejem pomembnih odločitev, ki so prispevale k temu, da smo kot narod na tem preprišanem koncu Evrope preživeli.

Ne zamerite mi spoštovane in spoštovani, če bo moj današnji nagovor vam, imel tudi nekaj osebnih izkušenj iz časov osamosvajanja Republike Slovenije. V času osamosvojitvenih procesov, od prvega januarja leta 1988 do konca leta 1992 sem bil namreč komandir postaje milice v Ajdovščini. Bil sem eden izmed takratnih delavcev organov za notranje zadeve, ki so imeli neprimerno več informacij o takratnih dogodkih in dogajanju, kot morebiti tisti, ki so, ali ste pričetek demokratičnih procesov v Sloveniji spremljali zgolj iz medijev, ki niso bili na takšnem nivoju razvitosti, kot so danes.

Ko me nekajkrat na leto povabijo, da spregovorim o osamosvojitvenih procesih o domoljubju in ljubezni do domovine učencem osnovnih ali srednjih šol na območju Severne Primorske, sem začuden, presenečen in razočaran, da mladi malo, veliko premalo vedo o osamosvojitvenih procesih, domovini in o tem, kako smo postali svoji na svojem, ustvarjalci naših uspehov in tudi neuspehov.

Danes je vse preveč takih, ki si dovolijo norčevati se prav iz vsega, tudi iz osamosvojitvene vojne. Brez argumentov in spoštovanja do zgodovine. Oboroženi spopadi so res trajali s prekinitvami, premirji in še ne vem čem samo 10 dni. Toda v teh spopadih so bili mrtvi in ranjeni, ljudje so trpeli in umirali, družine na obeh vojskujočih se straneh so izgubile svoje najdražje. O tem se ne gre norčevati.

Vedno, ko govorim o osamosvojitvenih procesih, govorim o procesu, ki se je začel v spomladanskih mesecih leta 1988, z nastankom tako imenovanih civilno družbenih gibanj. Težko je sicer postaviti točno ločnico. Nekdo me bo morda popravil in povedal, da se je proces začel že s spremembo ustave leta 1974.

Seveda na razvoj demokratičnih procesov v Sloveniji v okviru takratne države niso gledali vsi z odobravanjem. Vedno in povsod so nas obtoževali, da rušimo še tisti dve zadnji strukturi, ki sta še povezovali Jugoslavijo, Jugoslovansko ljudsko armado in Zvezo komunistov. Tudi Ajdovščina se je takrat znašla na straneh nekaterih jugoslovanskih časopisov. Zaradi tega je bil že spomladi 1989 v Ljubljani napovedan miting, s katerim naj nam bi, tako kot v nekaterih drugih republikah, predvsem srbski nacionalisti povedali resnico. Dogodkov in procesov v Sloveniji pa v tem času ni mogel zaustaviti nihče več. Pogum množic, ki so prisostvovala dogodku, ko je Tone Pavček prebral Majniško deklaracijo, v kateri je jasno zapisano, kje, pa tudi kako želimo živeti v Sloveniji, je bil nekaj izjemnega. Prvega decembra 1989 je bil z napovedjo mitinga resnice v Ljubljani verjetno še zadnji poskus discipliniranja Slovenije. Tudi ta ni uspel, predvsem zaradi odločnosti takratnega političnega vodstva in odločnega delovanja takratnih organov za notranje zadeve. Več kot 6000, predvsem miličnikov, tako aktivnih kakor rezervnih, je sodelovalo v znameniti akciji pod tajnim imenom akcija SEVER. Danes je vsem jasno, da je bil namen mitinga razglasitev izrednih razmer v Sloveniji in poseg jugoslovanske vojske. V kolikor bi se to zgodilo, bi bilo onemogočeno nadaljevanje procesov demokratizacije. Danes so mnogi pametni in tudi iz zapora pišejo, da policijski veterani praznujemo nekaj česar sploh ni bilo. Nekateri se bahajo, da je peščica strojevodij preprečila prihod nekaj deset tisoč protestnikov. Ne pozabimo, da je bil še istega leta sprejet

zakon o političnih strankah, pripravljale so se bistvene spremembe slovenske ustave. Aprila 1990 pa so že bile prve večstrankarske volitve, pa tudi volitve predsedstva in predsednika Republike Slovenije. Bi bilo to mogoče ob izrednih razmerah?

Osamosvajanje Slovenije je bil po mojem zelo premišljen proces. Seveda tudi danes slišimo, kdo je bi prvi, kdo je bil najbolj zaslužen v takratnih časih. Povem vam, če vsi tisti, ki se razglašajo za prve, za najpomembnejše, ne bi imeli za temelj želje in volje velike večine Slovencev in Slovenk po samostojni državi, ne bi naredili nič. Spoštovane in spoštovani, ali se še spomnite razprav o tem, kolikšna mora biti udeležba na plebiscitu, in kakšen mora biti rezultat, da bo imel ta dovoljšno težo in legitimnost, da bo zavezujoč, tudi za takratno politično vodstvo?

Ob vseh teh pripravah se je slovensko politično vodstvo zavedalo tudi dejstva, da bo voljo državljanov po samostojni državi, verjetno potrebno zavarovati tudi z orožjem. Kljub delni razorožitvi teritorialne obrambe smo v poletnem in jesenskem času 1990 postavili dovolj močne in oborožene enote TO, ki so skupaj z organi za notranje zadeve in milico predstavljale realno oboroženo silo za zavarovanje nadaljnje demokratizacije in vseh procesov. Da, vse to se je dogajalo v Socialistični Republiki Sloveniji, z njenimi organi in pod njenimi simboli. Razprave o tem ali je bil pripadnik TO z zvezdo na kapi, manj domoljuben in nepripravljen stopiti v bran svoji domovini, naslednji dan pa z drugim simbolom ali celo brez, pa tisti pravi domoljub, so neprimerne in ponižujoče. Ponižujoče je, da se popravlja fotografije, in da popravljajo zgodovinska dejstva v vsej narodovi zgodovini pod temi zgodovinskimi zmazki pa pozirajo najvišji državni predstavniki.

Ne morem pristati na dejstvo, da je v Kočevski reki 17. decembra 1990 prvič zadišalo po slovenski vojski. S takimi izjavami delamo veliko krivico Maistru in njegovim borcem, slovenskim partizanskim borcem, pa še komu. Ne nazadnje je potemtakem po slovenski vojski v Ajdovščini prvič zadišalo že teden dni prej, ko sva 10. decembra 1990 s takratnim komandantom občinskega štaba TO Emilom Velikonjem zbrala enoto TO v takratnem kulturnem domu in pripadnikom podelila ostro strelivo. Enota je bila namenjena varovanju pomembnih objektov in ustanov v občini. Pa še kje drugje v Sloveniji so se še pred Kočevsko reko postrojile enote TO.

Milica se je v policijo preimenovala šele leta 1992, do takrat smo uporabljali nekatere stare simbole, kljub temu miličniki nismo bili branitelji režima, vedno smo bili na strani Slovencev in Slovenk.

Tako pripravljani smo pričakali dan plebiscita 23. 12. 1990. Skoraj nobenega dvoma ni bilo več kako bodo prebivalci Slovenije odgovorili na vprašanje: Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država? Takšnega rezultata in takšne enotnosti, kot so jo pokazali rezultati plebiscita, pa verjetno tudi največji optimisti niso pričakovali.

Danes praznujemo razglasitev teh rezultatov, ko je France Bučar 26. decembra 1990 v takratni skupščini razglasil, da se je plebiscita udeležilo 93 odstotkov volilnih upravičencev, med katerimi je "ZA" samostojno in neodvisno državo Slovenijo glasovalo 88 odstotkov vseh volivcev oziroma 95 odstotkov tistih, ki so se udeležili plebiscita. S tem aktom narodne samoodločbe je bil postavljen temelj za kasnejšo državno osamosvojitve Slovenije.

Spoštovani

Takšne volje in želje, takšne enotnosti Slovencev in Slovenk verjetno nikoli več ne bomo zmogli. Preveč se je v času po osamosvojitvi nabralo zamer, prevečkrat smo bili izigrani, prevečkrat so nas žejne peljali čez vodo. 23. decembra 1990 smo se odločili za samostojno državo. Vse kar se je dogajalo po tem, tega si nismo želeli. Tudi tega ne, da smo morali našo odločitev braniti z orožjem ne. V osamosvojitveni vojni se nismo borili proti

drugim narodom nekdanje skupne države, niti proti takšnim ali drugačnim simbolom, ki naj bi nas napadli. Spopadli smo se z jugoslovansko vojsko, ki pa v tistem času, čeprav so v njej bili naborniki vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, tudi Slovenci, ni bila več ljudska, temveč v službi ozkega kroga beograjske politike.

V letih samostojnosti smo državljani doživeli marsikaj, zdi se, da več slabih stvari kot dobrih, v imenu in na račun denarja in kapitala so bile zatajene in poteptane obče človeške vrednote. Nekateri se še vedno z nostalgijo ozirajo nazaj. Poti nazaj ni več, je samo pot naprej. Naša skupna pot, naša skupna prihodnost, kot Slovenk in Slovencev, kot prebivalcev in državljanov Slovenije. Za našo skupno prihodnost smo odgovorni vsi. Mi vsi moramo biti aktivni državljani, da ne bo tisto, kar je zapisano v naši ustavi, da ima v Sloveniji oblast ljudstvo, le mrtva črka na papirju.

Pot naprej pa ni vedno samo prikimavanje, slepa poslušnost, pa naj si bo to bruseljski politični birokraciji ali vojaško političnim težnjam vojaške organizacije, katere člani smo. Zavedati se moramo, da vsaka država in vsaka združba, gleda le svoje interese. Pri tem pa imajo odločilno besedo najmočnejši, največji, najbolj iznajdljivi.....

Leto 2019 je Vodnikovo leto, saj mineva 200 let od njegove smrti. Mogoče bi se morali kaj naučiti iz njegove pesmi Dramilo. Pred več kot 200 leti nam je položil na srce in dušo.....

Slovec, tvoja zemlja je zdrava
in pridnim nje lega najprava.
Pólje, vinograd,
gora, morjé,
ruda, kupčija
tebe rede.

Za uk si prebrisane glave
pa čedne in trdne postave.
Išče te sreča,
um ti je dan,
našel jo boš, ak
nisi zaspan.

Lej, stvarnica vse ti ponudi,
iz rok ji prejemat ne mudi!
Lenega čaka
strgan rokav,
palca beraška,
prazen bokal.

Spoštovane in spoštovani

Staro leto se od nas poslavlja, upam, da ni bilo preveč kruto in zahtevno do vas. Naše bivanje pa je vedno sestavljeno iz dobrih in manj dobrih stvari, obsijano s soncem in pogreznjeno v temo. Tako kot pravi ljudska modrost; ni pomembno če padeš, pomembno je, da se po vsakem padcu pobereš, ni pomembno, če morda narediš napako, važno je, da to ni zlonamerno in da se iz vsake napake kaj naučiš.

Prihaja novo leto, čeprav je novo, je nadaljevanje predhodnega, ki pa prinaša nova upanja, nove izzive in nove priložnosti.

Cenjene občanke in občani, dragi navzoči, v imenu občine Ajdovščina, župana Tadeja Beočanina, občinskega sveta, občinske uprave in vseh drugih organov Občine Ajdovščina, vam čestitam ob današnjem prazniku dnevu

samostojnosti in enotnosti, v prihajajočem letu vam želim veliko zdravja in osebne sreče v krogu vaših najdražjih, ter veliko uspehov na poklicnih in vseh drugih področjih s katerimi se ukvarjate.

Naj na koncu voščim še naši domovini z znamenitim tekstom pesmi Benjamina Ipavca Domovini, ki ji o tem ne dvomim, vsi radi prisluhnemo.

Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj! Ti prekrasna, ti edina, Meni zemeljski si raj!

Srečno vsem vam in srečno tebi draga Slovenija.